

PARCZEWSKI INFORMATOR SANITARNY

Zainfekowane kleszcze podczas wysysania krwi i płynu komórkowego przenoszą wirusy zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych i mózgu, a także bakterie wywołujące tzw. boreliozę. Jeśli przebywałeś niedawno w liściastym lesie, czy choćby w pobliskim parku lepiej skontaktować się z lekarzem. Zwłaszcza kiedy na ciele znajdziesz miejsce ukłucia, które swędzi i może być opuchnięte. Jest jeszcze szansa na zastosowanie leczenia, które może ustrzec przed groźnymi następstwami.

BORELIOZA

Borelioza jest chorobą wielonarządową i wieloetapową. Wywołują ją krętki (*Borrelia burgdorferi*) przenoszone przez wszystkie postacie kleszczy, stąd bywa również nazywana krętkowicą kleszczową. Roznosicielem bakterii są małe gryzonie, zwierzyna płowa, ale także ptaki - m.in. gołębie i jaskółki. Występuje często. Chorują na nią wszyscy, którzy mieli kontakt z krętkiem. Na szczęście nie wszystkie kleszcze są zakażone, choć na niektórych terenach jest ich 15-20%.

Przed boreliozą szczepionka niestety nie chroni. Objawem choroby jest utworzenie się w miejscu ukąszenia rumienia, który może objąć sąsiednie partie ciała, wysoka gorączka, powiększenie wątroby, śledziony, a także poważne uszkodzenia różnych narządów wewnętrznych. Leczenie prowadzone jest głównie za pomocą antybiotyków.

Czasem choroba kończy się na objawach niby grypy. Bywa jednak, że po okresie względnego zdrowia następuje nawrót choroby, który może zakończyć się nawet tragicznie.

KLESZCZOWE ZAPALENIE MÓZGU

Pierwsze objawy, podobne do przeziębienia, pojawiają się dopiero po 5-17, a nawet 28 dniach od ukąszenia. Dolegliwości te ustępują po kilku dniach i u niektórych osób choroba kończy się na tym jednym etapie. U innych, po kilku dniach pozornego zdrowia pojawia się bardzo wysoka gorączka (do 40° C), silne zawroty i bóle głowy, wymioty, zaburzenia równowagi, sztywność karku. To groźne objawy, wymagające natychmiastowej interwencji lekarza

Przed zachorowaniem dobrze chroni szczepionka. Uodparnia ona na 3 lata. Warunek to odpowiednio wcześniej poddanie się zastrzykom. Pierwsze dwa wykonuje się w odstępie 14-90 dni (zabezpieczają w 70- 80 proc. przed chorobą), a ostatni tzw. przypominający to 9-12 miesiącach. Ponieważ szczepionka produkowana jest z martwych wirusów i nie jest aktywna, jedynym przeciwwskazaniem jest uczulenie na białko kurze. Mogą się szczepić kobiety w ciąży i dzieci.

PARCZEWSKI INFORMATOR SANITARNY

Zróżnicowanie wymagań różnych gatunków grzybów sprawia, że w różnych porach roku można oczekiwać odmiennych gatunków grzybów. Większość interesujących gatunków grzybów pojawia się wilgotnym latem i jesienią, jednak i w innych porach roku można spotkać grzyby, i to smaczne, jadalne.

WIOSNA

Liczba gatunków wyrastających wiosną nie jest duża, zwłaszcza grzybów przeznaczonych do konsumpcji. Trzeba się sporo nachodzić lub mieć "namierzone" miejsca, by znaleźć grzyby. Jako jedne z pierwszych, od początku kwietnia i w maju wyrastają chronione w Polsce smardze (Morchella). Inne charakterystyczne dla tej pory to Majówka wiosenna (Calocybe gambosa) to duży i podobno smaczny grzyb jadalny, rosnący od końca kwietnia do czerwca, Żółciak siarkowy (Laetiporus sulphureus) rosnący na drzewach liściastych, od połowy maja do początku lata, ma jaskrawożółte, nieraz olbrzymich rozmiarów, owocniki. Jest on jadalny po właściwym przygotowaniu i niektórzy go sobie chwalą.

LATO

W czerwcu i przeważnie w lipcu jest jeszcze dość wilgotno i nawet bez szczególnego wspomaganie opadami już od połowy czerwca (a czasem i wcześniej) można liczyć na zbiór najbardziej atrakcyjnego grzyba - pospolitej w różnych lasach kurki czyli pieprznika jadalnego (Cantharellus cibarius). Pojawiają się też pierwsze grzyby rurkowe, w tym poszukiwany prawdziwek (Boletus edulis), zwłaszcza w odmianie rosnącej pod bukami. Znaleźć też można koźlarze (Leccinum), podgrzybki (Xerocomus) i maślaki (Suillus). Jeśli chodzi o grzyby blaszkowe, to można liczyć na masowy wysyp rozlicznych gołąbków (Russula).

JESIEŃ

Jesień to właściwa (i w potocznej, mylnej opinii - jedyna) pora na grzybobranie. Jest to niewątpliwie okres, gdy grzyby są niemal gwarantowane. Masowy wysyp jesiennych grzybów ma miejsce po dłuższym okresie deszczowym połączonym z utrzymującą się wysoką wilgotnością powietrza. Następuje to, w zależności od roku, od około połowy września do połowy października. Intensywność wysypu grzybów także bywa różna, są lata gdy grzyby można niemal dosłownie "kosić i wozami wozić" i takie lata, gdy trzeba się nieco nachodzić, aby znaleźć prawdziwka i kilka podgrzybków.

Jesienią znajdziemy prawdziwki (Boletus edulis). Jest to właściwy okres na masowy wysyp wszelkich podgrzybków (Xerocomus), w tym najbardziej cenionego (chyba z uwagi na podobieństwo w wyglądzie do prawdziwka) podgrzybka brunatnego (Xerocomus badius). Najpospolitszym z podgrzybków jest podgrzybek złotawy (Xerocomus chrysenteron). Inną grupą pospolitych i chętnie zbieranych grzybów rurkowych są maślaki (Suillus). Wśród nich najczęstsze są pięknie żółtopomarańczowo zabarwione maślaki żółte (Suillus grevillei), zawsze występujące w pobliżu modrzewi. Drugi bardzo pospolity gatunek smacznych maślaków to brązowy maślak zwyczajny (Suillus luteus), ten występuje zawsze w sąsiedztwie sosen. Tam też, i to najczęściej w młodnikach, na pewno znajdziemy bardzo pospolitego maślaka sitarza (Suillus bovinus). Z jesienią wiąże się też masowy wysyp opieńki miodowej (Armillaria mellea sensu lato). Owocniki wyrastają w gęstych wiązkach na pniach porażonych drzew i wokół nich, często w olbrzymiej ilości. Z grzybów naprawdę niebezpiecznie trujących możemy spotkać jesienią, podobnie jak i latem, muchomora sromotnikowego (Amanita phalloides). Jest to w Polsce jeden z kilku gatunków, które mogą stanowić zagrożenie dla życia. Muchomor czerwony (Amanita muscaria) przez wszystkich znany, archetypiczny grzyb, może być sprawcą nieprzyjemnych, lecz prawie nigdy śmiertelnych zatruc.

ZIMA

Zimą, jak łatwo się domyślić, nie rośnie wiele grzybów. Jeśli temperatura utrzymuje się przez kilkanaście dni powyżej zera, wyrastają nieliczne zimowe grzyby kapeluszowe, w tym jadalna plomiennica zimowa (Flammulina velutipes). Można spotkać rosnące na świerkach duże hubowate pniarki obrzeżone (Fomitopsis pinicola) I na zakończenie jeden z nielicznych grzybów kapeluszowych rosnących zimą - grzybówka dzwoneczkowata (Mycena tintinnabulum). Wyrasta na martwym drewnie liściastym tworząc wdzięczne kępkę. Spotykać ją można w styczniu i lutym.